

Panis Evangelici Fragmenta Quadragesimalia Tripartita

Ex sanctissimo Dei Verbo copiosè & sedulo collecta, Sanctorum Patrum, variorumque Auctorum sententiis & conceptibus mirificè aucta; Et Omnibus Quidem Anni Dominicis; præcipuè tamen singulis Quadragesimæ Dominicis & Feriis per binas ad minus, sæpius denas aut septenas Conciones fideli Populo ...

Lingendes, Claude de

Coloniae Agrippinae, 1689

LI. Quæ est tertia de Divite & paupere, exhibet secundam remotionem ejusdem scandali, eam nempè quæ petitur ex altera vita.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56356](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56356)

FERIA QUINTA
 DOMINICÆ SECUNDÆ
 IN QUADRAGESIMA.
 CONCIO TERTIA

Secunda remotio Scandali apparentis circa Divitem
 & Pauperem, petita ex alterâ
 vitâ.

*Homo quidam erat dives, & induebatur purpurâ, & bysso,
 & epulabatur quotidie splendide.*

Lucæ 16.

GRAVEM omninò tentationem, stendimus non modò illam inæqualem di-
 immò grave scandalum adversus vitiarum distributionem, non obesse Pro-
 Divinam Providentiam, multos videnti, immò id ad eam pertinuisse, ut
 passos esse dixi ex inæquali bono- quidam essent pauperes, quidam divites,
 rum & divitiarum partitione: illudque tum ad vitam civilem, tum ad moralem
 ostensum à nobis est in illustrissimo exem- & virtutis: Deinde ostendimus cur potius
 plo divitis & pauperis Lazari, cum in il- Lazarum, pauperem effecerit, quam a-
 lum omnia bona, in hunc omnia mala lium, cur Epulonem divitiis cumularit:
 confluerint, præsertim cum illius vita unde omnibus in contrarium propositis ra-
 inquinatissima fuerit, hujus verò sanctissi- tionibus, respondimus; omnem serupulum
 ma, quâ ex consideratione gravius exti- removentes, contra eandem Prudentiam;
 tit scandalum. Hæc prima fuit hujus dis- quam esse in mundo aliquam, facilius est
 cursus pars. In alterâ aggressi sumus gra- probare, quam ostendere de die Solem
 ve illud scandalum remove- & atque o- lucere,

luere, cum ipse Sol pars ejus minima sit, & in omnibus creaturis sit diffusa, ubique presens, ubique operans.

Verum hodie alius mihi est respondendi modus: Nam licet satis fuisset dicere, in ista partitione inaequali, tam nobis satis esse, quam in caeteris rebus quae videntur esse difficiles, quod haec a Deo facta sit, ut bene actam esse credamus: (Nam ut ait S. Chrysostom. libr. ad eos qui scandalizati sunt, cap. 8. An non hominis furiosi est, hoc est, an non hoc summam dementiam, atque insaniam sapit, in medicum quidem curiosè non inquirere, dum secat, dum urit, dum acerbis medicamentis applicat, quam vis servus sit, sed cum silentio jacere dominum ista patientem, eique propter hanc ultionem gratiam habere, cum etiam curatio sit incerta, eique subjectum parere, dum id agit: idemque erga nautam & architectum, vel erga caeteros qui diversas artes profitentur, praestare, ridiculum, inquam, hominem censerì imperitum, & inexpertum; causas omnium quae fiunt ab artifice exquirere: sapientiam autem illam, immensam, ineffabilem, inexplicabilem, incomprehensibilem curiosè scrutari, & cur hoc vel illud fiat, exquirere; idque cum probè noverimus, in hanc sapientiam errorem non cadere, magnam ejus esse bonitatem, inenarrabilem ejus esse providentiam: ad finem prosperum omnia pervenire, quae ab illo nostra causa geruntur:) Licet, inquam, illud satis sit ad animum cujuslibet pacandum, & retinendum: tamen ne summam auctoritatem agamus, ut etiam curiosis ac pertinacibus ingeniis satisfaciamus, rectè admonet Chrysostom. loco cit. cap. 9. ejusmodi homines, ut finem expectent, & quem tandem exitum ista sortiantur, considerent, neque turbentur aut terrentur a principio: quandoquidem aurum quidem fusorem imperitus aliquis si videat initio aurum liquentem, & cineri, paleisque

miscentem, nisi finem expectet, periisse arbitrabitur: qui sic in mari educatus est, si in continentem veniat, ac videat primò agros feri, frumentum perdi existimabit, & agricolam hanc agentem damnabit: at haec condemnatio ab ejus imperitiâ proficitur: etenim si aestatem expectasset, & segetem vernantem vidisset, & triticum quod sparsum fuerat, & sine custode relictum, & putrefactum, & corruptum, ac luto expositum, mox germinasse, ac multiplicatum, apparuisse pulchrum, & fœnore non mediocri agricolam ditasse, tunc verò amplius miratus esset, quod per ejusmodi damna fructus ad tantam ubertatem, & pulchritudinem evectus esset: Tu quoque noli in communem omnium Dominum curiosius inquirere: quod si ad eò sis contentiosus, ut sic velis insanire, saltem finem eorum quae geruntur, expecta: nam & agricola totam hyemem expectat, neque ad ea quae triticum tempore frigoris patitur, respicit, sed ad ea quibus fruiturus est: & multò sanè fuerit æquius, ut ejus causam, qui totius orbis terrarum est agricola animarum nostrarum finem expectes. Et quidem si in rebus humanis, sententiam ferre non sustines, nisi omnia noris, & omnes partes negotii intellexeris, cur de hoc vis judicare nisi omnia ad amissum exegeris, praesertim cum illud quod superest, & quod nomine finis intelligitur, longè majus sit quam prima vitae pars? Hinc fit ut qui è Sanctis in Scripturis de impiorum felicitate conqueruntur, statim meminerint exitus illorum: Testimonia dedimus ex Jobo, Davide, & Jeremiâ: Jobus quidem cap. 21. postquam cum aliquâ querelâ felicitatem impiorum descripsit, subdit; *Veruntamen quia non sunt in manuum bonorum sua, consilium impiorum longè sit à me, Quoties lucerna impiorum extinguetur, & superveniet eis inundatio, & dol res dividetio autum liquentem, & cineri, paleisque furoris sui: Erunt sicut palea ante faciem venti, & favi-*

Favilla, quam turbo dispergit, &c. David autem Pl. 72. postquam multis versiculis scandalum suum narravit, tandem subdit versiculo 16. *Existimabam ut cognoscerem hoc, labor est ante me, donec intrem in sanctuarium Dei, & intelligam in novissimis eorum. Veruntamen propter dolos posuisti eis, dejecisti eos dum allevarentur. Quomodo facti sunt in desolationem, subito defecerunt, perierunt propter iniquitatem suam. Velut somnium surgentium Domine, in civitate tuâ imaginem ipsorum ad nihilum rediges: Jeremias autem cap. 12. postquam cum admiratione quæsit, *Quare via impiorum prosperatur, &c.* subdit propheticè per modum imprecationis: *Congrega eos quasi gregem ad victimam, & sanctifica eos in die occisionis:* Ita in nostro Evangelio, Quod in primâ narrationis parte scandalum ortum est ex tam dissimili sorte bonorum & malorum, illud in altera parte aufertur, in qua prioris fit iudicium. Verùm antequàm ulterius dicendo progrediamur, sistamus nos Beatissimæ Virgini supplices, ejusq; opem demissè imploremus. **AVE MARIA.***

PRIMA itaque vindictio scandali est mors utriusque, quæ semper spectari debet, quia ipsa finis est, ut ne putes diuturnam fuisse ejusmodi inæqualitatem. Vita autem aded breviss est, ut quemadmodum punctum respectu totius orbis pro nihilo reputari potest, ita etiam vita cujuscunque respectu æternitatis pro nihilo reputari debeat: secundùm illud Jobi, *fuissem quasi non essem, ex utero translatus ad tumulum, vita enim media, iter tantum est ab uno ad aliud.* Sed audiamus textum. *Et factum est ut moreretur mendicus, &c. Mortuus est autem dives.* Ac licet iste tardius sit mortuus, quippe qui integra fuit semper valetudine, cui nihil unquam fuit molesti, cui nihil defuit in vita, tandem tamen mortuus est: neque enim divites mortem magis effugere possunt,

quàm pauperes: Sed ne hoc leviter prætercurras (ait Chryl. hom. 2. de Lazaro) Hic mihi cõsidera mensas argèto circumtectas, lectos, tapetia, ornamenta, quæ in tota domo sunt omnia, unguenta, aromata, vini meri copiam, eduliorum vanitates, ciborum delicias, coquos, adulatores, stipatores, famulos, ac universam reliquam pompam, strepitumque extinctum, ac marcidum factum: ubique cinis, ubique favilla, ac pulvis, lamenta & luctus, nemine succurrente, neque semel egressam animam postea revocante: Tunc declarabitur quid possit aurum, quid possint copiosæ divitiæ, siquidem ex tam frequenti famulitio, nudus abductus est & solus, nihilque ex tantâ affluentia secum ferre valens, sed desertus, indefensus, neglectus, nullus eorum, qui priùs eum colebant, & qui nunc auxiliarentur, aderat, erepturus à penâ & supplicio, sed ab omnibus illis divulsus, solus interceptus est, ut illa non ferenda supplicia sustineret: Verè *omnis caro fenum, & omnis gloria ejus quasi flos agri. Exsiccatum est fenum, & cecidit flos, &c.* Verbum autem Domini nostri manet in æternum. Isai. 40. Venit mors, & extincta sunt illa omnia. Nec aliter quàm captivum, arreptum illum abduxit demissis oculis, pudore plenum, non audentem hiscere, trementem, pavidum, perinde quasi in somnis, univèrsis illis deliciis fruitus fuisset: Hactenus Chrysolomi verba.

Item: *factum est, ut moreretur mendicus:* itaque omnis miseria finita est, neque enim aliquis est in morte sensus, quid jam pauperi nocet, quod rerum omnium egentissimus fuerit, quod contemptus, & despectus fuerit, quod diu jacuerit, quod vulneribus deformatum habuerit corpus, quod inedia afflicta, tus? malis omnibus finem mors attulit; itaque *neque luctus, neque clamor, neque dolor erit ultra, quia prima abierunt:* quàm autem brevi spatio conclusa sunt omnia, ex quibus nihil omninò

omniñd superfit: ut enim cùm omnia in cinerem sunt redacta, ignis omnis extinguitur, soli restant cineres; ità ubi mors omnia sustulit, nihil superest morborum, nihil doloris, nihil prioris exiti. Vide itaque perfectam amborum æqualitatem, & sublatam in æqualitatem, nam in morte nil plus habet dives, quam pauper, mors enim illas omnes tollit conditionum dissimilitudines. Quid hîc superbis? quid pauperem summoves, quasi alterius naturæ? quid despicias, quid miserum appellas? Erit illa dies aliquando, quæ utrumque æquabit, post quam utrumque, amabo, considera, ac vide quodnam superfit, quoad ista externa discrimen. Tam nudus est, qui exutus est, quam qui nunquam fuit indutus: uterque omnibus caret: non jam discrimen sanitatis, roboris, pulchritudinis, purpuræ, epularum, domus marmoreæ, famulorum, assentatorum, &c. Adi ossium congeriem: hîc mihi ostende divitem, & pauperem: saturum olim & famelicum: eloquentem, & elinguem: purpurâ quondam conspicuum, & panis oblitum: non potes, nullus posset. Ac quemadmodum in scenâ actores diversas personas sustinent, Regum, Ducum, Imperatorum, Rhetorum, Sophistarum: alii verò vinitorum, egenorum artificum: sed adventante vespere, & digressis qui aderant, ubi ex theatro descenderint, habitumque fabulæ deposuerint, qui prius Reges ac duces esse videbantur, post apparent quod sunt, omnisq; illa personata dignitas auferitur, unde & vestes deponuntur, & fastus, & honor fictus, & qui allestabantur, discedunt: (ait S. Chryf. Conc. 2. de Lazâro) & hîc velut in theatro, videlicet in mundo sedens, & in scenâ ludentes spectans, ubi videris complures divites, ne putes verè divites esse, sed divitum obrectos personis: ubi enim mors advenit theatrum que dimissum fuerit, cùm divitiarum paupertatisque personas deposuerint, omnes illuc pro-

fecti, atque ex operibus judicati, declarant, qui verè sint divites, qui verò pauperes; qui honorati, & qui obscuri. Hoc idem nostro diviti accidit: nam simul atque incubuit vespera, hoc est mors, & è vitæ præsentis theatro egressus est, personamque deposuit, quâ tandem re illum à paupere discernere potueris? Tu itaque cùm tantâ inter homines in æqualitatem videas, noli turbari: In scenâ luditur, expecta finem tragædiæ, videbis postea actores non nisi personis distinctos fuisse, atque dissimiles, verùm unam esse omnium, uti naturam ita etiam conditionem, & sortem.

Cæterùm mitto dicere 1. facilem pauperis discessum à corpore: nam millies didicerat mori, & ut loquitur Tertullianus præmisso jam sanguinis succo, tanquam animæ impedimentis, properante, & ipsa, quæ jam sæpe jejunans mortem de proximo novit. Ad hæc quam facile vitam miseram relinquebat, nec animam, corpus ulceribus apertum retinebat: nam per ea patebat ei exitus & facultas abeundi. E contrario difficilem divitis exitum: quia ejus anima alligata corpori, & mille remediis detenta. Ille itaque animam dedit; ab hoc verò anima repetita est, & exorta tanquã ab invito.

2. Quàm libenter pauper in sinum mortis, ut in portum post maximam jactationem se conjecit: Dives autem quàm ægrè à rebus charissimis avulsus est, atque à voluptatibus & opibus.

3. Angores divitis in Morte, & consolationes pauperis: nam si sola mortis memoria divitibus est acerba, quid ejus experientia?

4. Statum corporis, & funus: Chrysológus Serm. 121. In marmoreo tumulo, & aureatâ veste, jam divitis corpus inclusum: pauperis caro naturali quiescit in limo, prævenit putredines, & fætores. Tùm hæc de fu-

here, Pauperem portant Angeli, divitem deglutit infernus: En fratres, mors pauperis, totam divitis pompam transcendit, & gloriam.

Verùm quoniam nomine finis non tantùm mors intelligenda est, sed etiam status alterius vitæ qui finem non habet, & in quem status præsentis vitæ finitur: (Ego enim, ut ait Chryso. non finem dico tantùm in præsentis vitæ, sed etiam in futurâ;) Propterea.

2. Hujus scandali remotio, ac vindicatio, est mira rerum omnium conversio, quæ facta est in alterâ vitâ; unde miratur Chrysol. Serm. 66. Inhumani divitis, & Lazari pauperis, stupendas vices, pavendas successiones, conditiones admodùm lamentandas: secundùm illa verba Abrahami: *Fili recordare quia recepisti bona in vitâ tuâ. & Lazarus similiter mala, nunc autem hic consolatur, tu vero cruciarius*: Illa vero vicissitudo consistit in mutatione felicitatis, & infelicitatis ac miseriæ; qui enim dives fuerat, ac in speciem felicissimus, nunc est miserrimus; & sicut nulla bona ei denegata fuerant, ita nullum ei bonum relictum est nullumque concessum, sed malis omnibus afflictatus: qui sensus est horum verborum, *Fili recordare quia recepisti, &c.* Incipiamus e divite quem ita beatum in hac vitâ ostendimus in primâ parte, ac videamus ingentem rerum mutationem.

1. Ex divite sumè pauper, atque egenus factus est, tum quoad bona corporis, tum quoad bona animæ. Revoca in memoriam Lazari pauperiem, ille quidem egentissimus erat in terris, quoad bona externa attinet, sed quoad bona interna, ditissimus. Hic verò secundùm omnia egentissimus: Etenim cum sola bona habuisset externa, quoniam illa tantùm esse bona existimarat, unde alia habere nun curaverat, quod illi exprobrat Abraham juxta textum Græcum.

Recepisti bona tua, in vitâ tuâ, id est, quæ tu bona existimabas, & ea sola, cum tamen vera bona non essent; Nunc illis spoliatus, rerum omnium nudus est; non jam opes, non famuli, non byssus, non purpura, non epulæ. Cui aptè exprobrat Chrysol. Serm. 122. Non jam igitur palatia, sed infernus non byssus, sed fumus inferni; non purpura, sed flamma, non culcitra sed formæ. Jam quantum illud est, 1. quod careat, vel unâ aquæ guttâ: quæ major paupertas? eamque postulet, ac non impetret? Quis id unquam cogitasset, ut cui lacus tot vina fundebant, cujus pavimenta tam sæpe vino nataverant, in cuius mensâ tot pocula, omnisque generis porrigebantur, is aliquando guttam aquæ desideraret, nec præ inopiâ habere posset? Certe uti sumus in hac vitâ, Elementa sunt omnibus communia, sed nunc dives vel unâ guttulâ privatur. Ut Christus miniam omnium Eleemosynam diceret, agebat calicem aquæ frigidæ: sed dives eò redactus est, ut ne aquæ guttam haberet, eamque in tantâ necessitate peteret, nec impetraret. Jam cogita quid ex maioribus bonis haberet, cum nec aquæ guttam haberet: Hic vide dissimilem statum; olim copiam rerum omnium, nunc autem tam strictam, atque angustam necessitatem: ô statum multis lachrymis prosequendum! Sed cum esset in eo statu, nec lachrymas habere permissus est, ne guttam saltem ab oculis haberet; nam qui ab illo vel guttam postulabat, nec in seipso illam habebat.

2. Quod cogatur mendicare, ipsâ etiam tragicâ oratione speciem pauperis, ejusque miserrimi, præferens: *Et ipse clamans dixit Pater Abraham miserere mei*: Chrysol. Ser. 66. Sic clamat tibi, qui hic clamantes audire contempsit. Singula verba faciunt ad comiserationem & quod Patrè vocet & Abra. & quod dicit, *Miserere,*

vere, & quod addit, *mei*, quasi miseriam illi suam ante oculos ponens, & flammarum quibus cruciatur, globos ostentans; vox pauperis mendicantis est, sic enim projecti in vias publicas, pauperes clamare, sic ulcera, si quæ habent, ostentare solent. Quod verò addit: *Mitte Lazarum ut intingat extremum digiti sui in aquam.* 1. Quidem rem minimam postulat, ut scias ad extremam inopiam redactam esse; itaque minimum petere quod potest. Chrysostr. serm. 66. Qui claudit manum pauperi, extremi stipes digiti sic exposcit, & sitit aquæ guttam, qui vini lacus, ne guttâ daret, inclusit; iterum ex Chrysostr. Conc. 2. Nunc illum digitum implorabat, quem crebrò passus fuerat circumlingi canû linguis. Cogita itaque quid petat, quàm lugubriter petat, quâ positus in necessitate, & quandiu petat. Quot enim annorum millia idem petiit? sed quot æternitates idem petet? & semper ei denegabitur: 2. Hoc officium petere ab Abrahamo non audeat, sed tantùm à Lazaro, quanquam nec præ pudore ab illo petere audeat, unde non Lazarum, sed Abrahamum inelamat: Quia ut ait Chrysostr. Conc. 2. pudor obtabat, ac verecundia; ex ijs enim quæ in illum fecerat arbitratur, illum omninò meminisse malorum præteritorum: Quoniam si ego [inquit] tantâ rerum affluens copiâ, nihil ab eo læsus, adeò despexi hominem, ut ne micæ quidem impertierim, quanto magis ille sic contemptus non annuet petenti beneficium? nimirum hæc ex suis moribus existimabat. 3. Id factû fuit, ut vices redderentur, ut sicut ab eo Lazarus in vita victum rogaverat, ita vicissim nunc postularet à Lazaro: neuter tamen obtinuit; Lazarus quidem ob Divitis crudelitatem: Dives autem, quia seriùs postulabat, & indignus.

2. Summa fuit circa eum servorû solitudo:

itaque magnâ voce inelamat ad Abraham: & ut ait textus. *Elevans autem oculos &c. vidit à longè Abraham, & Lazarum in sinu ejus:* ubi jam parasitorum greges, assentatorum cunei, ubi illi convivæ, ubi famuli, ubi quinque fratres ex jam numerosa quondam familia? In illa tamen solitudine adsunt ejus peccata, adest crudelitatis memoria, tot etiam deliciarû quæ præterierunt, et ejus copiæ quæ exaruit, &c.

3. Summa fuerunt in eo tormenta, quæ his rebus constant. Cogita teterrimum carcerem, tenebras inexplicabiles, pedes & manus ligatas quæ succurrere non possint, vermem non morientem. Cogita dolores intolerandos: *cum esset in tormentis:* ut scias non uno genere tormentorum esse excruciatum. Cogita intolerabiles ardores: *quia crucior in hac flamma*, deinde, & *sepultus est in inferno:* ut scias & in imum barathri esse detrusum, & non uno membro ardere, sed toto corpore sepultum, atque obrutum ignibus, immò in flamma acerrimo dolore torreri: *quia crucior in hac flamma*, Chrysol. Sermon. 122. Quid est dives? ab æstu byssus non defendit? purpura non resistit inferno? remanserunt ista, deseruerunt illa? & ipse nunc nudus sudas? æstivas qui aliquando insultabas æstibus artificiosâ nuditate vestitus? Sed quis explicet intolerabilem illam sitim, cui præ omnibus tormentis solatium quærit atque remedium? *Mitte [inquit] Lazarum qui intingat extremum digiti sui in aquam, ut refrigeret linguam meam:* Chrysol. Sermon. 66. Lingua plus ardet, quæ, ut misericordia fieret, jubere neglexit: lingua in tormentis prima est, quæ derogando pauperi, pauperis blasphemavit authorem: Et Sermon. 124. Lingua in capite, caput mali. Ipsa derogat egeno, insultat pauperi, pietatem latrat, misericordiam caput, & meritò prima est in gehennâ, in cruciatu prævia, dux pœnarum, quia ipsa interdixit misericordiam, cui datum fuerat, ut juberet.

Equidem præcipuè fit mentio sitis quia maximè solet eos torquere qui in flammis torrentur: adhæc quoniam lingua plurimum offenderat: epulabatur quotidie, blasphemabat, detrahebat, &c. Sed licet guttam petat, gutta ei denegatur: Chrysol. Serm. 122. Puto dives quod & aquam pauperi tu negasti, cui ne ingrederetur januam tuam, ne ad puteum tuum perveniret, canes quam plurimos objecisti: Sed nimirum negatur gutta, quoniam micæ negavit: hæc gutta, micam negatam arguit: gutta ista satis æquat pretio micam quam denegasti: ô gutta! ô mica! una est pœna alterius, sicut una fuit alterius crimen. Quid referam quid passus sit in reliquis membris cum flammâ omnia membra penetrarentur? *Quia crucior in hac flamma*: quale incendium pertulere oculi, non casti? quale manus? quale guttur? quale membra libidinosa? &c. Huc accede, quisquis ades, atque hominem in vita delicatissimum, deliciosissimum, qui nihil unquam triste fuerat passus, nullum dolorem tenferat, aspice in cruciatibus, in summa inedia, in summa nuditate. Prôh Deus! quæ mutatio? Chrysol. Serm. 66. Tu dives fulgens quondam purpurâ, nunc tegere fimo: pro coccino, vestire flammis: pro molli discubitu, sustine tormentorum dura: pro tantis ferculis, epulare pœnas: copiam inopiâ compensa: ebrietates siti digere: pro odoribus aspergere fœtore: & cui adstiterunt voluptatis obsequia, adstent tibi nunc ministeria pœnarum.

4. In eo fuit summa derelictio ab omnibus, ita ut cogatur auxilium petere ab inimico: Quis pudor, cum peteret, & ab eo quem sciebat à se semper despectum fuisse, & cui omnia semper negaverat? ut scias commutatas vices, & cogi ab eodem illo petere, qui à se olim stipem quæsiisset. Cogita quàm agrè ferant homines inimico egere; cogita etiam summam hominis superbiam, & *fastum*:

tantam tamen fuisse necessitatem atque inopiam ut rogare inimicum cogeretur, nec aliâ ratione solatium habere posset.

5. Pars supplicij ipsius, alterius fœlicitas visa cum livore, & invidia. Nam *elevans oculos suos cum esset in tormentis, vidit à longè Abraham, & Lazarum in sinu ejus*. Id est, vidit laetè convivantes, cum ipse esset egentissimus, ac fame, & siti discrucietur: Se itaque in tormentis; Lazarum autem in convivio; sed quali? in sinu Abraham: Chrysol. Serm. 122. Jam vobis versa sunt vices: vides ejus gloriâ, ejus supplicium sic sprevisi: videt ille cruciatus tuos, qui te tunc tuâ mirabatur in gloria. Rectè autem advertit Chrysostomus conc. 2. de Lazaro. Ideò Divitem Lazarum vidisse: 1. Quia in vita dixerat, quorsum mihi opus pietate ac virtute, cum omnia ex animo lucedant: hic pauper qui piè vivit, innumera patitur mala: debuit igitur videre, quid utrumque prodesset. 3. ut pateretur Dives, quæ passus erat Pauper: sed & graviora: ut enim graviozem reddidit Lazari famem præsentia Divitis, cum videret aliena commoda: sic cum Dives esset in gehenna, gravius fuit supplicium, Lazari videre delicias; ut non tantum à natura suppliciorum torqueretur, verum etiam honoris comparatione: ut Deus ejectum Adamum è Paradiso, jussit habitare è regione. Ac ne hoc supplicium leve existimes, omnium maximum judicavit Sæctus Chrysol. Serm. 66. Scitur quare plus fœlicitas Lazari, quàm gehennæ torquet incendium.

6. Negatio omnis boni, cui vel gutta negatur: quod enim bonum minus est? cogita quanta sit miseria omni modo miserum esse. Ad hæc quis contemptus ipsius, & quod iudicium vitæ ipsius, ut iudicetur indignus omni bono? Hominibus sceleratissimis & ultimo supplicio damnatis quædam humanitatis officia non denegatur, huic omnia ut intelligas
sup:

Supplicis maximis dignum fuisse, omni gratiâ indignum.

7. Negatio consolationis, hæc enim saltem per guttam significatur. Sed sicut olim Lazaro omne opus humanitatis ac saltem verborum denegarat, ita neleviùs mala sua sentiat, omnis illi consolatio negatur. Chrysol. serm. 122. Sitis extremi digiti guttam, quam si vel solam dedisses pauperi, non sitires: immisericordem te gutta, & mica reddidit inhumanum.

8. Exprobratio præteritorum: *Filirecordare quia recepisti bona in vitâ tua.* Hæc sunt verba vel ipso fulmine intolerabilia: jubet enim conditionem suam ponere ob oculos. Filium vocat, ut doleat, quod cum esset filius secundum naturam Abrahæ, exclusus tamen sit à regno & hæreditate: Et *si ly regni ejicientur in tenebras, &c.* Non igitur imputet odio, aut malæ voluntati, aut viandiciæ, quandoquidem eum etiam in eo statu agnoscit filium suum; sed suis demeritis, quæ magna esse debuerunt, ut filius sic à patre tractaretur. Quod autem jubet ut recordetur, vitam omnem præteritam ob oculos ponit, ac data beneficia: Ait enim *Recepisti bona:* sed si recepit, non certè bona pro bonis, cum nullius boni fuerit conscius, igitur bona pro malis: Certè non facilè ferimus nobis beneficia exprobrari, hoc tamen cogita quantâ id faciat Deus indignatione, & quo Dives patiatetur pudore.

9. Quod coactus ad ea officia quæ semper neglexerat, elevavit oculos, quos semper depresserat: Abraham vocavit patrem, cujus tamen mores nunquam imitatus est; *rogate Pater,* Chrysol. Serm. 69. Stultus in vitâ Dives, stultior invenitur in pœnâ: & qui bonorum suorum nescivit tempus, nec malorum suorum tempus miserandus agnoscit. Chrysostom. Conc. 2. Vides quanta res sit afflictio, cum procul absit, invocat. Ad hæc La-

Tom. II.

zarus præteritur, nunc cum procul absit, invocat. Ad hæc Lazarum inclamavit, ejusque opem quem semper neglexerat, Chryl. Serm. 123. Modò & tardè Dives Lazarum ad domum patris sui non misericors, sed miserandus invitat. Deinde curam habet fratrum: *Misce Lazarum, habeo enim quinque fratres.* Chrysol. Serm. 123. Et putas quod quinque fratribus tuis sufficit Lazarus, qui tibi tanto tempore, tot vulneribus suis toto clamans corpore, nihil profecit?

10. Quod in ea incidit quæ nunquam putarat. Etenim cum viveret, quæ de inferis dicebantur, semper nugas existimarat, quod ita se res haberet: Quod colligere possumus ex eo, quod Abrahamum rogaret, ut Lazarum mitteret ad fratres suos, ne venirent in hunc locum tormentorum: cumque Abraham diceret ipsos habere Moysen & Prophetas: subdidit, *Non, Pater Abraham.* Hoc est, illud non sufficit: Etenim quoniam ipse audierat Scripturas, contempserat, deriserat, fabulas esse dixerat, quæ dicebantur, erga hæc sic affectus dum viveret; ita & ipse de fratribus sentiebat: Illi [ait] sic opinantur; quod si quis ex mortuis redierit, non derogabunt fidem illi, nec deridebunt, sed potiùs auscultabunt iis quæ dicentur: Chrysol. Serm. 66. Hoc Dives de cordè omnium dicit, hoc de desideriiis cunctorum petit, hoc de votis omnium loquitur mundanorum: omnes enim susurrare consuevimus, ô si quis veniret à mortuis, & quod ibi agitur, hic referrer, omnes crederent ei: Id autem multis modis refutat. Unde Abraham *si Moysen & Scripturas non audiunt, nec si quis ex mortuis resurrexerit credent.* Nam dubitarent de resurrectione, dicerent, quis inde venit, unde nemo venit? post mortem, quod sit aliquis, quis probabit? &c.

11. Impossibilitas consolationis: *Et in his omnibus inter nos, & vos, chaos magnum firmatè est.*

Y

est.

est, ut hi qui volunt hinc transire ad vos, non possint, neque inde huc transmeare: quasi diceret. Et præter hæc omnia, hoc est etiam si æquitas non exigeret rerum commutationem, non possent tamen tibi subvenire, etiamsi maximè vellent: ut scias summam esse rerum desperationem propter impossibilitatem: quæ res damnatos maximè torquebit dum intelligent suis malis adhiberi non posse remedium, sed vulnera immedicabilia.

12. Hujus miserandi status æternitas, ut hi qui volunt hinc transire ad vos non possint, neque inde huc transmeare: Infelix totam æternitatem cruciabitur: peret aquæ guttam, nec impetrabit! cui sic exprobrat Chrysol. ut jam retulimus, Ser. 122. Sitis extremi digiti guttã, quam si vel solam dedisses pauperi, nõ sitires? Quot sæculis misericordiam implorabit? sed frustra. *Miserer.* (inquit) sed ut subjicit Chrysol. Ser. 124. Quid illi cum misericordiã? cui jam totum in pœnam: aut quæ illi supplicatio apud Patrem poterit subvenire, cui in simul Patris residet accusator? pectus Patris Lazarus tenet, & totam sancticordis pulsat æquitatem; quatenus se filii patrem boni, mali judicem servet. Hic mihi liceat te, ô divitum infœlicissime, compellare. Quis tibi tunc sensus, quæ mens, quis animus, seu te, seu Lazarum aspiceres, seu tuum præsentem statum cum futuro componeres, seu Lazari utrumque statum perpenderes? Quid censes, infœlix, quid censes de divitiis tuis, de tuo fastu, de superbiã tuã, de deliciis tuis, de conviviis tuis, de tuis voluptatibus, de brevitate vitæ antè actæ, de vanitate rerum omnium, de opum instabilitate, de fallaciã hominum, de eorum cœcitate, de futuræ vitæ veritate, ejusque momento? Quis tibi mœror de præterito? quas in angustias te conjiciunt dolores præsentis? quam tibi desperationem infert cogitatio æternitatis? Quid judicas de flã-

mis istis incendiisque? Quidquam ne par in præsentis vitæ vidisti? Quid de rabidã siti istã, quæ te absument, adurit te, viscera tibi corrodit? Tu qui nõquã in vitæ scivisti quid esset dolor, quid fames, quid sitis, quid tormentũ, & quid afflictiõ? Sed quot sæcula sunt, cum cruciatus istos sustines? Sed quot iisdem tolerandis supersunt? ô quam rabiem tibi non affert æternitatis cogitatio! quid non velles fecisse? quid non in præsentis vitæ passus fuisset velles? odolores! ô pœnitentiã? ô angustię! ô desperationes! Sed hæc plusquã satis de Divitis infœlicitate, & prodigiosã commutatione.

Quod si Divitis commutata sunt vices, certè illæ quæ sunt Lazari minimè neglectæ: Audi Chrysol. Ser. 66. Hinc est quod recipit pro doloribus requiem, pro opprobrio gloriam, pro contumeliis honorem, pro despectu gratiam, pro pœnis immortalitatem, pro vulneribus præmia, pro siti refrigerij fontem, pro fame cœlestis mensæ delicias sempiternas: & quem divitis angulus non cepit, sinus divinæ consolationis includit. Pauperis itaque vicissitudo summa est ipsius fœlicitas opposita miseriam divitis Epulonis. Hæc autem fœlicitas

1. Consistit in abolitione omnis mali, secundum illud; *Nunc autem hic consolatur, tu verò cruciaris*, nempe quoniam neque luctus, neque clamor, neque dolor erit ultra, quia prima abierunt. Repete itaque memoriã, quid passus sit in vitæ, ac scito omnia illa esse finita, ac præterita: immo quæ pati poterat, quoniam ab omnibus securitatem nactus est, & in tuto collocatus: quod nunquam obtineretur in ulla hujus vitæ fœlicitate, quam vel timor, vel periculum, vel jactura turbat.

2. Consistit in possessione omnis boni significata per vicem mutatam bonorum, & malorum: cum enim dicitur Epuloni. *Fili recordare, quia recepisti bona in vita tua, & Lazarus similiter mala, nunc autem hic consolatur,*

eu vero cruciatu, sensus est: cū sint mutatae vi-
ces, atque Lazarus nihil habuerit in vita bo-
ni, sed omnia mala, nunc sequitur ut in altera
vita, omnia bona possideat; nihil mali patia-
tur. Considera vim vocis hujus *Consolatur*:
Non itaque desunt divitiæ, rerumque omni-
um copia, à quo etiam dives stipem roget:
gloria & divitiæ in domo ejus: Non desunt deli-
tiæ in epulis sempiternis non indignis Abra-
hamo, & ipso regnante, atque in fœlicitate
constituto; certè sapientia æterna epulis glo-
riam designare conluevit in Evangelio: *Simi-
le est regnum cœlorum homini, Regi qui fecit nup-
tias filio suo*: Quis explicet vitæ æternæ cœnam
illam, splendidam, regalem, atque o-
pulentam, quando ipse Deus convivas *faciet
discumbere, & transiens ministrabit eis*, cū se
præcinxerit; Quis honor major esse potest
quàm habere Deum ministrantem? quæ deli-
tiæ majores unde aberit fastidium, Deo sem-
per novâ ferula ingerente. *Et transiens mini-
strabit illis*. Porro Lazarum in epulis fuisse de-
signat sinus Abrahamæ, & lectulus convivij, &
divitis postulatio, qui ex tanto convivio pos-
tulet tantum guttam.

3. In honore: qui inde significatur, quòd
cum Abrahamo, hoc est in eadem mensâ: &
in sinu ejus, hoc est, quòd ei proximus ac-
cumbat.

4. In Societate: quòd epuletur cum iustis:
ubi enim omnes iusti nisi in sinu Abrahamæ?

5. In recordatione præteritorum & tole-
rantia: Nam si dicitur Epuloni, *Fili recordare,
quia recepisti bona in vitâ tuâ, Lazarus autem
similiter mala*, multò magis laborum suorum
Lazarus meminisse debet. Quam nunc securè
cogitat de jactatione in portu; quàm fœlices
existimat cruciatus, qui tantâ fœlicitate com-
pensantur! quàm dulcem famem illis epulis
refarcitam! Caruer at domo & tecto, & humi
jacuerat in alieno vestibulo qui nunc recipi-

tur in sinu Abrahamæ, ubi æternum habitabit:
Omnibus egerat, qui nunc omnibus affluit:
Non micæ de inensâ cadentes colligit, sed
cum iplo Abrahamo ex æquo epulatur: Non
jam ulceribus plenus, qui indutus veste nupti-
ali, cum ipso Abrahamo sedet: Non jam ling-
vis canum lingitur, sed Angelis stipatur: Non
tabo diffuit & sanie, sed unguento pretioso
totus est delibutus. Quam juvat nunc memi-
nisse stadij, & arenæ, ubi depugnavit contra
paupertatem, morbum, nuditatem, solitudi-
nem, mœrorem, contemptum! Quàm jam
ille dissimilis à seipso: Olim in divitis januâ se-
dit ac jacuit vivens cadaver: Nunc quàm glo-
riosus in sinu Abrahamæ! Olim micam optabat:
Nunc in æternum epulatur. Cerne ulcerum
ac vulnerum locum, quære famis dispendia.
Quot Angeli pro canibus occurrunt?

6. Denique pro bonorum omnium cu-
mulo adest securitas, atque æternitas hujus
possessionis, significata per sinum Abrahamæ.
Quis enim inde illum abstrahat? Non vis ex-
tranea, quia nulla potest eò pertingere: Non
voluntas propria, quia nihil melius, nihil sua-
vius cogitari potest: Non Abrahamæ odium,
nam ejus amor maximus est, & tenerimus
erga eum quem habet in sinu; hic enim sinus
est omnium jactationum & tempestatum
portus, hic securitatis status, hæc laborum
meta, hæc mellis coronarum.

Ex his omnibus, & ex tam dissimili rerum
conversione satis Dei Providentia ab omni
suspensione criminis vindicatur, immò & sa-
pientissimè agere ostenditur. Nam si in ullo
genere est mirabilis, certè in istâ dispositione
in quâ fallit omnem sapientiam humanam:
In qua virtuti, primò palæstram, deinde
præmium præparat: Quæ quos vult castiga-
re ob peccata, & reprobare ob crimina, prius
beneficijs ad se pellit, ut reddat inexcusabi-
les; Quæ culpis exiguis, minimas hujus vitæ

pœnas destinat: criminibus autem & sceleribus, maximas & æternas: Quæ exiguis bonis operibus, & non veris virtutibus, exigua hujus vitæ bona donat, sed veræ & solidæ virtuti, æternæ, & maxima præmia: Quæ nos docet, quanti æstimare debeamus, hujus vitæ bona, & mala: cùm ea bona inimicis suis non deneget: mala autem à suis non removeat. Quæ nos docet ut hanc vitam non spectemus, sed alteram secundùm illud Apostoli. *Non contemplantibus nobis, quæ videntur, sed quæ non videntur; quæ enim videntur, temporalia sunt; quæ non videntur æterna.*

Sed ex tam præclaro Evangelio eliciendi sunt fructus.

1. Itaque instruuntur Pauperes & Divites: nam quod jubet Paulus divitibus præcipi *alium non sapere, neque fidere in incerto divitiarum*, ut melius sit quam hoc in exemplo? Cerne ô Dives, quò divitiæ perducant & deliciæ. Videtui similem, in hac vitâ olim beatum; in alterâ quàm dissimilem! Vide, qualis in vitâ & post vitam. Tuidem vide Paupertatis finem atque exitum: Vide quid expectare debeas, quid timere: Judica num vera sit oratio Jacobi, cap. 5. Epistolæ suæ Canonice. *Aud te nunc divites, plorate ululantes in miseris vestris; quæ advenit vobis: divitiæ vestra putrefacta sunt, & vestimenta vestra à rineis comesta sunt: aurum & argentum vestrum aruginavit, & arugo eorum in testimonium vobis erit, & manducabit carnes vestras sicut ignis.*

Item cogita illud Christi Domini Luca 6. *Va vobis divitibus, quia habetis consolationem vestram: Va vobis qui saturati estis, quia esurietis: Va vobis qui ridetis nunc, quia lugebitis & flebitis.* &c. Quid vero aptius pauperibus afferri potest, ne aliorum felicitate perturbentur, neque putent res humanas absque providentiâ ferri? Sciant quâ mercede paupertatem tolerant: Discant quâ patientiâ ferre omnia debeant: Illo exemplo, illâ

mercede propositâ, hac se cogitatione solentur: De rebus uti oportet, judicent: Non magni faciant præsentia sed futura, & ut mox dicebat Apost. *Non contemplantibus nobis quæ videntur, sed quæ non videntur*, &c. semper ad æterna anhelent. Itaque & pauperes & divites sic alloquitur, Chrysostom. Conc. 4. de Lazaro hanc Parabolam inscribite divites pariter ac pauperes: divites quidem in parietibus domus vestræ; pauperes autem in parietibus animi vestri: & si quando deleta fuerit oblivione, ilinite denuò ab initio reminiscentes. Immò verò etiam divites prius in mente quàm in ædibus hanc inscribite, semperque circumferete, & erit vobis documentum, materque totius Philosophiæ. Nam si hanc jugiter inscriptam animo teneamus, neque hujus vitæ lætâ poterunt nos inflare, neque tristitia dejicere; sed non aliter quàm afficimur picturis in pariete additis, erga hæc utraque afficiemur.

2. Instruantur ne propter improborum felicitatem, & propter justorum inopiam & afflictionem conturbentur. Et enim docentur iustissimam esse atque æquissimam Dei Prudentiam. 1. quæ semper pro meritis ea computat, unde dicitur diviti, *filie recordare quæ receperisti bona in vita tuâ, & Lazarus similiter mala: nunc autem hic consolatur, tu verò cruciaris.* Sciant itaque hanc vitam non esse iustitiæ & mercedis tempus, sed probationis; alteram verò vitam omnino iudicare: ambo siquidem pro dignitate recipient illic, hic quidem coronam patientiæ, ille verò supplicia pœnalque improbitatis. Neminem ergò moveat præsentis vitæ inæqualitas, sed videat alterius vitæ æqualitatem. 2. Quandoquidem quæ in iustis minima sunt peccata, illa minimis malis, quæ sunt hujus vitæ calamitates, castigat, summas verò virtutes eorum, summis bonis, hoc est semper duraturis, remuneratur:

quæ

quæ verò in pessimis hominibus, semper sunt minima bonis, qualia sunt præsentia compensat; hæc verò summis malis, qualia sunt futura, ple&it.

3. Hinc dijudica quis sit finis divitiarum & vitæ actæ in deliciis: Neque tu leve hoc crimen putes: neque enim narrantur alia divitis Epulonis mala quàm quod cum dives esset, epularetur quotidie splendide, indueretur cultu regio, bysso nimirum & purpurâ. Ad hæc quantum sit vitium immiseri-cordia: non enim narrantur divitis facta, sed quòd pauperem præteriret, dum sibi indulgeret. Idcirco Chrysofom. Cantic. 2. artic. Et hoc rapina est, non impertiri de suis facultatibus: quod variis modis probat. Itaque Chryfolog. Sermon. 123. Si tantum divitis hujus est crimen, quia recepit bona, quantam reus qui invadit indebita? Tu verò ne obtendas conditionem & gradum, Hic enim quoque dives erat: Non ex rapto sed ex suis sibi indulgebat: Vide tamen quò tandem reciderit, *sepultus est in inferno*, in tormentis existit, cruciatus in flammâ.

4. Quæ sit toleratæ patienter pauper-

tatis & morborum compensatio: Non quæritur ut multa agas, sed ut patienter toleres. Cogita virtutes Abrahami, itinera, peregrinationes, fidem, charitatem, susceptionem peregrinorum, filii immolationem. Non hæc omnia præstitit aut potuit præstare Lazarus: quia tamen insigniter fuit miser, Abrahamo in gloriâ par fuit, atque similis.

5. Id quasi natura comparatum esse, ut æqualiter inter homines bona malaque dividantur. Itaque qui in hac vitâ bona habuerunt, in altera mala pati debent; qui in hac vita mala tulerunt, bona in altera sperent, ut Chrysofom. Conc. 3. de Lazaro. Tu igitur tecum statue, utrum malis hinc brevi tempore, levia perferre, an post mortem gravissima; malisne te exponere periculo cadendi in miseras æternas, quibus dives ille infelix cruciatur & cruciabitur in æternum; aut potius levibus incommodis & pœnis beatam Lazari sortem æternamque felicitatem assequi? ad quam perducatur nos **DOMINVS JESVS CHRISTVS,**
Amen.

